Ympäristövaliokunta
00102 EDUSKUNTA
YmV@eduskunta.fi

ASIA: U 35/2022 vp
Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi yritysten kestävää toimintaa koskevasta huolellisuusvelvoitteesta ja direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta (KOM(2022) 71 lopullinen)
Ympäristöministeriön kirjallinen lausunto eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Ympäristöministeriö kiittää ympäristövaliokuntaa mahdollisuudesta antaa lausunto yritysten kestävää toimintaa koskevasta huolellisuusvelvoitteesta.

Ympäristöministeriö yhtyy valtioneuvoston kantoihin ja suhtautuu myönteisesti EU-tasolla säädettävään yritysvastuuseen ja yritysten kestävään hallinnointiin liittyvien tavoitteiden edistämiseen.

Ympäristöministeriö kannattaa keskeisiltä osin direktiiviehdotuksen yleistä asianmukaisen huolellisuuden velvoitetta koskevia säännöksiä ja katsoo direktiiviehdotuksen tukevan hallitusohjelman tavoitteita yritysten yhteiskuntavastuun edistämisestä.

Ympäristöministeriö katsoo direktiiviehdotuksen täydentävän tarpeellisella tavalla EU:n ympäristösääntelyä, muun muassa ulottamalla velvoitteiden noudattamista yrityksen arvoketjuihin, myös unionin ulkopuolelle, jossa merkittävä osa EU:n tuotannon ympäristöhaitoista voi tapahtua. Samalla ehdotus vahvistaa EU:n ja YK:n ympäristötavoitteita ja varmistaa yrityksille tasapuoliset toimintaedellytykset. Ympäristövaikutuksia koskevien säännösten harmonisointi on välttämätöntä tiettyjen, valtioiden rajat ylittävien, vaikutusten torjumiseksi. Ympäristöhaitat voivat olla myös globaaleja ylikansallisten yritysten hallitsemien markkinoiden vuoksi.

Valtioneuvoston tavoin ympäristöministeriö tukee tavoitetta edistää siirtymää kohti hiilineutraalia taloutta. Hallitustenvälisen ilmastopaneeli IPCC:n mukaan päästövähennystoimia on kiihdytettävä tämän vuosikymmenen aikana, jotta Pariisin ilmastosopimuksen tavoitteet ilmaston lämpenemisen rajaamiseksi olisi mahdollista saavuttaa. Lämpenemisen rajoittaminen 1,5 asteeseen tai enintään 2 asteeseen vaatii nykyistä ripeämpiä päästövähennystoimia kaikilta toimijoilta ja kaikilla sektoreilla. Yritysten rooli päästövähennysten toimeenpanossa on aivan keskeinen.

Valtioneuvoston tavoin ympäristöministeriö kannattaa sääntelyratkaisua, jossa direktiiviehdotuksen liitteeseen on koottu ihmisoikeuksia, työelämän oikeuksia ja merkityksellisiä haitallisia ympäristövaikutuksia sääntelevät kansainväliset sopimukset, ja täsmennetty miltä osin niiden velvoitteet tulee huomioida yritystoiminnassa.

Ympäristöministeriö kiinnittää huomiota siihen, että direktiiviehdotuksen liitteessä ei mainita Pariisin ilmastosopimusta eikä YK:n ilmastopuitesopimusta. Valtioneuvoston tavoin ympäristöministeriö katsoo, että ilmastonmuutoksen torjunta tulisi sisällyttää yrityksille säädettävään huolellisuuden velvoitteeseen. Huolellisuuden velvoitteen tulisi Pariisin ilmastosopimuksen mukaisesti pyrkiä rajoittamaan maapallon keskilämpötilan nousu enintään 1,5 asteeseen (esiteolliseen aikaan verrattuna).

Ympäristöministeriö painottaa, että yrityksillä tulisi olla selkeät prosessit oman, tytäryhtiöiden ja vakiintuneiden liikekumppaneiden toiminnasta aiheutuvien ilmastovaikutusten tunnistamiseen, ehkäisemiseen ja vähentämiseen sekä toteutettujen toimenpiteiden seurantaan. Lisäksi ympäristöministeriö katsoo, että yritysten tulisi raportoida omista ilmastotavoitteistaan huolellisuuden velvoitteen mukaisesti.

Ympäristöministeriö pitää yritysten vastuullisen toiminnan ja sen läpinäkyvyyden edistämistä tärkeänä ja katsoo, että näiden kysymysten osalta direktiivi tulisi saattaa voimaan ripeästi.